

Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Kolokvium „Mezinárodní právo soukromé a obchodní právo v době rekonstrukce“

Dne 5. října 2012 se na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze uskutečnilo kolokvium na téma „Mezinárodní právo soukromé a obchodní právo v době rekonstrukce“ konané v rámci stejnojmenného projektu Specifického vysokoškolského výzkumu na Univerzitě Karlově v Praze č. 264 401. Hlavní řešitelkou tohoto projektu probíhajícího v kalendářním roce 2012 je prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc., přičemž stěžejním úkolem projektu je výzkum prováděný studenty při uskutečňování akreditovaných doktorských a magisterských studijních programů. Jak vyplývá z názvu kolokvia a také samotného projektu, směřovalo jejich zaměření na téma vskutku aktuální, kterým je v současnosti právě realizovaná rekonstrukce soukromého práva. Průběh kolokvia byl rozdělen do dvou hlavních sekcí, a to sekce mezinárodního práva soukromého a sekce práva obchodního. Příspěvky prezentované na kolokviu se tak dotýkaly jednak nové zákonné úpravy mezinárodního práva soukromého, relevantní unijní právní úpravy a jejich dopadu na právní vztahy a jednak se zabývaly změnami, které přináší nová zákonná úprava obchodních korporací a nový občanský zákoník.

Jako první vystoupila se svým příspěvkem, kterým byl současně zahájen úsek kolokvia věnovaný mezinárodnímu právu soukromému, interní doktorandka Mgr. Marie Koričanská. Příspěvek nazvaný „Úprava smluvních závazkových vztahů v ZMPS po rekonstrukci“ byl členěn do tří částí a jeho ústředním tématem byly závazkové vztahy smluvní povahy a jejich právní úprava v novém zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „nový ZMPS“). Úvodem bylo řečeno, že současná právní úprava obsažená v zákoně č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním nečiní aplikační praxi potíže a pokud jde o její možné změny, postačovaly by jen dílčí úpravy. V tomto duchu byl také popsán nový ZMPS, který sice přináší určité změny, ale ty jsou takového rázu, že pouze doplňují jinak v podstatě bezproblémovou úpravu stávající a reflektují nutné změny plynoucí z celkové rekonstrukce soukromého práva. Zmíněno bylo kupříkladu zařazení úpravy mezinárodního rozhodčího řízení a úpravy mezinárodního práva směnečného a šekového do textu nového ZMPS. Kromě toho bylo poukázáno i na ustanovení o volbě práva, či právní kvalifikaci. V neposlední řadě byl vyzdvížen spotřebitelsky příznivý přístup nového ZMPS.

Jako druhá uvedla svůj příspěvek na téma „Obvyklý pobyt v evropském rodinném právu – významný pojem bez legální definice“ interní doktorandka JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer. Obvyklý pobyt byl představen coby kritérium kompromisní povahy. Na začátku příspěvku bylo poukázáno na terminologickou dualitu v českém právním řádu, když se promiskue používají pojmy obvyklý pobyt a obvyklé bydliště. Dle názoru autorky je přesnějším pojmem obvyklý pobyt, což se promítá i v jeho použití v novém ZMPS. V příspěvku byly rovněž uvedeny právní prameny obsahující termín obvyklého pobytu, a to např. unijní Nařízení o výživném, které dále odkazuje na Haagský protokol o výživném. V této souvislosti se autorka pozastavila nad výkladem obvyklého pobytu podle tohoto protokolu. Rovněž bylo uvedeno i to, že je třeba v rodinných vztazích rozlišovat obvyklý pobyt dítěte a jeho rodičů. Pokud se jedná o obvyklý pobyt dítěte, autorka seznámila přítomné s relevantní judikaturou Soudního dvora Evropské unie, ve které jsou vymezena kritéria pro jeho určení. Vedle toho byl podán i příklad české judikatury vztahující se k výkladu obvyklého pobytu dítěte. Závěrem autorka konstatovala potřebu sjednocení výkladu termínu obvyklého pobytu.

V pořadí třetí příspěvek přednesla diplomantka Eva Reimarová. Jeho tématem bylo „Rozhodné právo závazkových vztahů s mezinárodním prvkem ve světle rekonstrukce soukromého práva“. Důraz byl v tomto příspěvku kladen především na závazkové vztahy mimosmluvní povahy. V úvodní části byla shrnuta příslušná právní úprava a vymezen vzájemný vztah jednotlivých

norem mezinárodního práva soukromého vnitrostátní a unijní povahy. Pozornost byla věnována především stávající zákonné úpravě, novému ZMPS a unijnímu Nařízení Řím II. Jak vyplývá z těchto právních úprav, vnitrostátnímu právu je ponechána možnost regulovat mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv. V příspěvku bylo řečeno, že v oblasti ochrany osobnostních práv se střetávají zejména dvě hodnoty, a to právo na ochranu osobnosti se svobodou projevu. Právě tento střet vyvolává dle autorky potřebu citlivě zvoleného hraničního určovatele kolizní normy dopadající na uvedené vztahy. Dále byl příspěvek věnován srovnání stávajícího a nového ZMPS, a to pokud jde o oblast mimosmluvních závazků, přičemž u úpravy v novém ZMPS bylo vyzdvíženo její moderní pojetí. Závěrem autorka shrnula, že úpravu mimosmluvních závazkových vztahů v novém ZMPS považuje za pozitivní, současně se ale nedomnívá, že by rekodifikace měla mít zásadní dopady.

Poslední příspěvek první sekce, jehož tématem byl „Mezinárodní sport ve světle českého právního řádu“ představil interní doktorand JUDr. Petr Vybíral. V příspěvku bylo nejprve vymezeno, v čem může být spatřován ve sportu mezinárodní prvek. Poté byly uvedeny příklady smluvních závazkových vztahů vznikajících ve sportech kolektivních i individuálních. Příspěvek dále ve spojitosti s těmito vztahy pojednával o stanovení rozhodného práva, a to na základě relevantních kolizních norem. Těmi jsou normy obsažené ve stávajícím a novém ZMPS a kolizní normy v Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Pokud jde o určení rozhodného práva pro smlouvu profesionálního sportovce, problémy mohou být způsobeny kvalifikováním tohoto právního úkonu nikoliv jako smlouvy pracovní, nýbrž jako smlouvy nepojmenované. V oblasti mimosmluvních vztahů bylo poukázáno na úpravu v novém ZMPS. Pozornost byla věnována rovněž otázce, zda se v případě právních vztahů plynoucích z dopingů jedná o závazky vzniklé porušením smlouvy či závazky mimosmluvní. Kromě toho se příspěvek dotkl i možných dopadů soukromoprávní rekodifikace na činnost občanských sdružení ve sportu a zmíněna byla i otázka možností vést rozhodčí řízení podle českého práva v dopingových sporech.

Druhou sekci kolokvia věnovanou rekodifikaci obchodního práva zahájila interní doktorandka Mgr. Klára Kulhánková vystoupením na téma „Anonymita akcionářů a podmínky jejich identifikace“. Autorka se zabývala identifikací akcionářů nejprve z pohledu současné právní regulace a konstatovala, že jedinými plně anonymními akciemi jsou v současné době listinné akcie na majitele. Dále uvedla příklady zvláštních zákonů, které vyžadují jako garanci odtajnění buďto obligatorní vydání akcií na jméno, nebo povinné zaknihování akcií vydaných na majitele. Autorka také poukázala na rozlišování formálního a ekonomického vlastníka akcie. Dále se zmínila i o institutu svěřeneckého správce, který přináší nová soukromoprávní úprava. Autorka vyslovila rovněž názor, že snaha o omezení listinných akcií na majitele negativně dopadne především na drobné akcionáře, a proto by se raději klonila ke koncepci odtajnění veřejnoprávního. Naopak poukazuje na to, že je nově dána např. možnost identifikace nad rámec zákonné úpravy.

Následující příspěvek přednesl JUDr. Igor Večeř, přičemž jeho tématem byl „Obchodní závod, rodinný závod a pobočka po rekodifikaci obchodního práva“. Úvod příspěvku byl věnován vývoji zákonného pojmu závod. Závod se nově objevuje v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. Důvodem nahrazení pojmu podnik závodem má být dle důvodové zprávy obsah unijního práva, které podnikem rozumí subjekt právních vztahů, na rozdíl od současného zákonného znění, podle kterého se jedná o objekt právních vztahů. Historicky novým institutem, ve kterém se prolíná právo obchodní s právem rodinným je rodinný závod. V příspěvku bylo upozorněno na hlavní znaky tohoto institutu, a to především na zvláštní způsob rozdělení zisku v rodinném závodě. Dle autora však bude mít větší význam spíše závod „klasický“. Dále bylo pojednáno o terminologických a systematických rozdílech mezi stávající a novou zákonnou úpravou, a to v souvislosti s pobočkou, organizační složkou či odštěpným závodem.

Se závěrečným příspěvkem celého kolokvia nazvaným „Ručení při úpadku obchodní korporace podle § 68 ZOK“ vystoupil interní doktorand JUDr. Milan Vrba. Úvodem bylo řečeno, že v novém zákoně o obchodních korporacích dochází k prolínání práva obchodního s právem insolvenčním.

V příspěvku bylo poukázáno na britskou úpravu insolvence a blíže byl objasněn také tamní institut tzv. *wrongful trading*. Autor se dále blíže zabýval samotným ustanovením § 68 zákona o obchodních korporacích, a to zejména subjekty, na které by měla jeho aplikace dopadat. Byla vyslovena otázka, zda bude předmětné ustanovení prakticky využitelné. Autor např. považuje za nevhodnou aktivní legitimaci věřitelů. V příspěvku byla zmíněna i problematika tzv. společně užívaného zdroje. Autor také rozebral zásadní otázky týkající se vzniku ručení. Jednak se jedná o otázku konstitutivního rozhodnutí soudu, jehož předpokladem je prokázání věřitele, že odpovědná osoba měla jednat určitým způsobem a jednak pak o otázku samotného domození se nároku.

Po přednesení posledního z příspěvků přišla na řadu poslední, stručná část kolokvia věnovaná administrativním záležitostem spojeným s realizací projektu Specifického vysokoškolského výzkumu. Příspěvky přednesené na kolokviu prokázaly, že došlo k naplnění cílů výzkumu a jejich podnětnost byla doložena diskusí, která proběhla na závěr každé sekce, a které se zúčastnili členové řešitelského týmu, včetně hlavní řešitelky projektu prof. JUDr. Moniky Pauknerové, CSc., DSc. a také prof. JUDr. Stanislavy Černé, CSc. a prof. JUDr. Květoslava Růžičky, CSc., kteří současně průběh kolokvia také moderovali. Některé z prezentovaných příspěvků budou dále publikovány v odborných periodických publikacích, aby se s jejich plným obsahem mohla seznámit nejširší odborná veřejnost.

JUDr. Petr Vybíral

Právníká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Správa z medzinárodnej vedeckej konferencie „Ústava Slovenskej republiky: 20 rokov v národnom a európskom pohľade“

Dňa 12. septembra 2012 sa v historickej budove Národnej rady Slovenskej republiky na Župnom námestí v Bratislave konala medzinárodná vedecká konferencia k príležitosti 20. výročia prijatia Ústavy Slovenskej republiky. Záštitu nad medzinárodnou vedeckou konferenciou prevzal prezident Slovenskej republiky J. E. Ivan Gašparovič.

Konferenciu organizovala Katedra ústavného práva Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v súčinnosti spolu s Oddelením ústavného práva Ústavu verejného práva Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy v Bratislave.

V deň konania samotnej konferencie bol účastníkom už netradične k dispozícii zborník s príspevkami aktívne vystupujúcich – vydaný s finančnou podporou advokátskej kancelárie Fridrich Paľko, s.r.o. a recenzovaný prof. JUDr. Marianom Posluchom, CSc. a Gen. prof. JUDr. Jaroslavom Ivorom, DrSc. Zborník je zároveň výstupom projektu grantovej vedeckovýskumnej úlohy VEGA č. 1/1130/11 – Ústavné inovácie v systéme del'by moci – potreby a alternatívy v Slovenskej republike.

Úvodné plenárne vystúpenie konferencie patrilo prezidentovi Slovenskej republiky J. E. Ivanovi Gašparovičovi, ktorý vyjadril túžbu, aby v každej rodine bola Ústava Slovenskej republiky v platnom znení a skrz jej poznanie viac posilnili vedomie spoločnosti o sebe samej a primkli občania k svojej vlasti.

Následne v pléne vystúpila predsedníčka Ústavného súdu SR JUDr. Ivetta Macejková, PhD., ktorá sa venovala vybraným aspektom ústavnoprávnej úpravy ochrany ústavnosti Ústavným súdom SR a zároveň predniesla svoje návrhy de lege ferenda. Pokračoval prof. JUDr. Milan Čič, DrSc., Dr.h.c., vedúci Kancelárie prezidenta SR, so svojim slovom o súčasnej Ústave Slovenskej republiky a jej dvadsaťročnej existencii.

S príspevkom „Soumrak moderního státu“ vystúpil podpredseda Ústavného súdu Českej republiky prof. JUDr. Pavel Holländer, DrSc. a prezentoval zaujímavý názor, že moderný štát ako ho poznáme zaniká a objavuje sa nová kategória „otvoreného státu“.